

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN
DIŞ İLİŞKİLERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 3620
Kabul Tarihi : 28/3/1990
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 6/4/1990 Sayı : 20484
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 29 Sayfa : 73

Dış İlişkiler

Madde 1 – Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletlerarası faaliyetlerinden başlıcaları şunlardır:

- a) Türkiye Cumhuriyetinin üye olduğu milletlerarası kuruluşlardan, üye ülke parlamentolarının temsil edildiği organlar çerçevesinde yürütülen ilişkiler.
- b) Türkiye Cumhuriyeti ile bünyesinde parlamenterlerden müteşekkil bir organ bulunan milletlerarası bir kuruluş arasında mevcut bir anlaşma gereği tesis edilmiş veya edilecek karma parlamento komisyonları çerçevesindeki ilişkiler.
- c) Milletlerarası bir anlaşma ile veya böyle bir anlaşma olmaksızın kurulmuş veya kurulacak parlamento birlikleri çerçevesindeki ilişkiler.
- d) Yabancı devletler parlamentolarının bir veya birkaçı ile karşılıklılık ilkesine göre kurulacak dostluk grupları ile yürütülen ilişkiler.
- e) Yabancı devletler parlamentoları ile karşılıklı resmi ziyaretler.
- f) Yabancı parlamentolar, hükümetler, milletlerarası kurum, kurul veya kuruluşların parlamento üyelerinin iştirakiyle düzenleyecekleri milletlerarası toplantılar ile bunlardan Türkiye Büyük Millet Meclisince düzenlenecek toplantılar.
- g) Türkiye'nin dış politikasını ilgilendiren konularda yabancı ülkelere gönderilecek özel parlamento heyetlerinin faaliyetleri.

Üyelerin Seçimi

Madde 2 – Birinci maddede gösterilen dış ilişkilerde, dostluk grupları hariç, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek heyet üyeleri aşağıdaki esaslara göre seçilirler.

a) Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek asıl ve yedek üyeler mensup oldukları siyasi parti grubunun iç yönetmelik hükümlerine göre aday gösterilirler. Bu adaylar T.B.M.M. Başkanlığınca Genel Kurulun bilgisine sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Asil üyenin katılmadığı her toplantı ve çalışmaya yedek üye oy verme hakkı da dahil olmak üzere tam yetkiyle katılır. Bu katılımı sağlamaktan Heyet Başkanı sorumlu ve yetkilidir.

b) Her bir siyasi parti grubuna düşen sayı, bunların, parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca tespit edilir. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları, bildirimden itibaren üç gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, Başkanlık Divanı tarafından kesin olarak karara bağlanır.

c) Bir siyasi parti grubunun, kendisine düşen asıl veya yedek üyeliklerden bir diğer siyasi parti grubu lehine, seçim sonuçları kesinleşmeden önce feragat etmesi mümkündür.

d) Yedek üyelikler için de yukarıdaki bendler uyarınca işlem yapılır. Aynı siyasi parti grubuna mensup bir asil üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye alabilir; (c) bendi uyarınca yapılmış olan feragatlar saklıdır.

e) Bu madde gereğince yapılan seçimler Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma dönemi olarak kabul edilen Başkanlık Divanı görev süresince geçerlidir. Birinci dönem 2 yıl, ikinci dönem 3 yıllık süreyi kapsar.

f) Heyet üyelerinin kendi aralarından üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile seçecekleri milletvekili o heyetin başkanı olur.

Üyeliğin Sona Ermesi

Madde 3 – Birinci maddeye göre oluşan parlamentolararası grupların üyelerinden mensubu olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi parti grubu mensubu milletvekilinin üyeliği kendiliğinden sona erer.

Siyasi parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda bunların bir heyette sahip oldukları üyelik sayısı değişen oranlara uymuyorsa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu durumu tespit eder. Bunun üzerine ikinci madde uyarınca gerekli işlem yapılır.

Dostluk Grupları ve Parlamentolararası Birlik Grupları

Madde 4 – Dostluk grupları ve parlamentolararası birlik grupları Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda alınacak karar üzerine kurulurlar.

Dostluk grupları Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün üyelerine açıktır.

Parlamentolararası birlik gruplarının veya temsil heyetlerinin teşkili amacı ile ikinci maddeye göre yapılacak seçimlerle, ilgili parlamentolararası birliğin ana tüzüğü varsa bu tüzük hükümleri de nazara alınır.

Dostluk gruplarının dış temas heyetleri temsili olarak oluşturulur. Bu temaslar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının oluruyla ve mütekabiliyet esaslarına göre düzenlenir ve yürütülür.

Tüzükler

Madde 5 – a) Dostluk grupları tüzüklerini kendileri yaparlar. Bu amaçla hazırlanacak tüzüklerde; (i) değişik siyasi eğilimli üyelerin gerek dostluk grubu yönetim kurulunda, gerek grup adına dış ülkelere gönderilecek temsil heyetlerinde adaletli bir şekilde yer almalarını sağlayacak; (ii) aynı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin birden fazla dostluk grubu yönetim kuruluna seçilmesini önleyecek ve (iii) dış ülkelere gönderilecek dostluk grubu heyetlerini yalnızca yönetim kurulu üyeleri ile sınırlandırmayacak hükümlerin de öngörülmesi gereklidir.

b) Parlamentolararası birlik için Grup Tüzüğü yapılması gerekiyorsa bu Tüzük Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı ve Hükümetin görüşü alındıktan sonra yapılır. Parlamentolararası birlik için hazırlanacak tüzüklerde bu maddenin (a/i) bendinde kayıtlı hususa ilaveten yurt dışında yapılacak temas ve toplantılara muntazaman katılmasını sağlayacak hükümler de öngörülür.

Yabancı Parlamentolara Yapılacak Resmi Ziyaretler

Madde 6 – Yabancı parlamentolardan Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan ziyaret davetlerine uyup uymamak konusunda karar Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda alınır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı alınan kararı diplomatik yoldan davet sahibine duyurur.

Davete uyulacaksa, ikinci madde uyarınca seçim yapılır.

(Değişik: 9/10/1996 - 4186/1 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının heyete başkanlık etmesi halinde, grubu bulunan tüm partiler İçtüzük hükümleri uyarınca kendilerine düşen oran nispetindeki sayıda üye ile heyette temsil edilir.

Daveti yapan Parlamento ile karşılıklı Dostluk grupları kurulmuş ise, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Dostluk Grubu Başkanını veya ilgili siyasi parti grubunun müspet görüşünü almak kaydıyla bir milletvekilini bu heyete dahil edebilir. Bu takdirde, bu üyenin mensup olduğu gruba düşen sayıdan bir kişi eksiltir.

Türkiye Büyük Millet Meclisine Yapılacak Resmi Ziyaretler

Madde 7 – Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, yabancı parlamentolara yapılacak ziyaret davetleri, Başkanlık Divanınca kararlaştırılır. Bu karar Genel Kurulun bilgisine sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı alınan kararı diplomatik yoldan davet edilene duyurur.

Yürütme Organının Dış Temaslarına Katılım¹

Madde 8 – Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Bakanların yaptıkları yurt dışı gezi, temas ve toplantılara Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerin milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun kararıyla katılabilirler.

Kongre ve Konferanslar

Madde 9 – Yabancı parlamentolar, Hükümetler, milletlerarası kurum, kurul veya kuruluşların, parlamento üyelerinin iştirakiyle düzenlenip, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de bir heyetle katılması istenilen kongre ve konferans gibi milletlerarası toplantılara katılıp katılmama konusunda Meclis Genel Kurulundan karar alınır, Alınan karar Meclis Başkanı tarafından diplomatik yoldan davet sahibine duyurulur.

Davete uyulacaksa, heyetin seçimi ikinci madde uyarınca yapılır.

Birinci fıkraya göre ve isim belirtilmek suretiyle yapılan davetlerde; siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına uygun olması kaydıyla ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının olumlu görüşleri üzerine Genel Kurulun onayı ile heyet seçilmiş olur.

¹ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 54 üncü maddesiyle, bu maddede yer alan "Başbakan" ibaresi "Cumhurbaşkanı yardımcıları" şeklinde değiştirilmiştir.

Siyasi Tanıtma Faaliyetleri

Madde 10 – Türkiye'nin dış politikasını ilgilendiren konularda; milli dava ve çıkarlarımızın gereği gibi tanıtımı ve destek sağlanması amacıyla yabancı ülke parlamenterleri ile temaslar yapılması ve fikir oluşturulması için Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyet gönderilmesine Dışişleri Bakanlığının gerek görmesi halinde, konu hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nın görüş ve önerisi üzerine Genel Kurul'ca karar verilir.

Gönderilmesi kararlaştırılan heyetin seçimi ikinci madde uyarınca yapılır.

Araverme veya Tatilde Uygulanacak Usul

Madde 11 – Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmalarına aravermesi veya tatilde bulunması hallerinde, dört, altı ve dokuzuncu maddelerdeki davetlerle onuncu maddedeki Başkanlık Divanı önerilerinin onaya sunulması ve heyetlerin seçimi imkansız ise; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya yetkili bir grup temsilcisi ile birlikte yapacakları toplantıda alınacak karar uygulanır. Bu karar, Meclis çalışmaları başladığında Genel Kurul'un bilgisine sunulur.

Yabancı Dil Şartı

Madde 12 – Bir, iki, dokuz ve onuncu maddeler gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden milletlerarası toplantılara katılacak olan milletvekillerinin Fransızca veya İngilizceyi veyahut gitmeleri bahis konusu olan toplantıda kullanılacak dillerden birini iyi bilmeleri gereklidir. Bu Milletvekillerinin ikinci madde gereğince isimlerinin Meclis'e sunulabilmesi ve seçimlerinin kesinlik kazanabilmesi için, bu fıkra yazılı dillerden birini iyi bildiklerini kanıtlayıcı bilgi ve belgeleri mensubu oldukları siyasi parti grubu yönetimine vermeleri gereklidir. Siyasi parti grupları bu bilgi ve belgeleri inceleyip araştırdıktan sonra hasıl olacak kanaatlarını, belgeleri ile birlikte ve her aday için ayrı bir yazı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirirler. Ancak bu bilgi ve belgeler üzerinde Başkanlık Divanında inceleme yapılmadan ve aranan yabancı dil bilgisinin mevcudiyeti tespit edilmeden adaylar Genel Kurul'un bilgisine sunulamaz. Dil bilgisi yeterli görülmeyen adayların yerine yenilerinin gösterilmesi ilgili siyasi parti grubundan istenir.

Dostluk grupları ve yabancı parlamentolara ziyaret amacı ile gidecek heyet üyelerinde yabancı dil şartı aranmaz.

Heyetlerin Hükümetle Teması

Madde 13 – Birinci maddede sayılan heyetler, dış ülkelere gitmeden önce hükümetle temas ederler. Hükümet, bu heyetlere istedikleri ve gerekli bilgileri verir ve gereken yardımı yapar.

Heyet Başkanlarının Görevleri

Madde 14 – Bu Kanunda bahis konusu heyet başkanları, heyetin temsil görevini yerine getirmesini sağlayıcı tedbirleri alırlar. Her toplantıya gitmeden önce toplantı gündemindeki konular hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına bilgi vermek ve dönüşte ise, heyetin faaliyetleri ile ilgili bir rapor hazırlayarak Meclis Başkanlığına sunmak zorundadırlar. Komisyon ve alt komisyon üyeleri de dönüşlerinde, heyet başkanlığına raporlarını yazılı olarak verirler.

Birinci maddenin (a), (b), (c) bendlerine göre oluşan heyet başkanları, bu raporlara ilaveten yıl sonunda "yıllık faaliyet raporu" hazırlayıp, Meclis Başkanlığına sunarlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bu raporlardan gerekli gördüklerini Genel Kurul'un bilgisine sunar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, ikinci fıkrada belirtilen heyetler arasında bilgi alış verişini ve koordinasyonu sağlamak amacıyla yılda iki defadan az olmamak üzere heyet başkanları ile toplantılar yapar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Binasının Milletlerarası Toplantılarda Kullanılması

Madde 15 – Türkiye Büyük Millet Meclisi binalarının milletlerarası toplantılar için kullanılmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı izin vermeye yetkilidir. Bu iznin verildiğı, ilgili mercie Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından bildirilir.

Yürürlükten Kaldırılan Kanun

Madde 16 – 16.1.1964 tarih ve 378 sayılı Yasama Meclisleri Dış Münasebetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ek ve değışiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde – Bu Kanunun 2 nci maddesinin (e) bendi hükmü 1991 yılı çalışma dönemi için yapılacak heyet seçimlerinden itibaren uygulanır.

Yürürlük

Madde 17 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 – Bu Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

**3620 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA
ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	3620 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4186	6	13/10/1996
KHK/703	8	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)